

Сънародник

Брой
Číslo 2

Април - Юни
Apríl - Jún 2023

Krajan

Велико Търново/Veliko Tarnovo

Foto: Elina Ninova

➤ Световна среща
на българските
медии в Казанлък

➤ Как отбелязахме
24 май в Словакия

➤ Братислава почете Деня
на Ботев и героите,
паднали за свободата

➤ Svetové stretnutie
bulharských médií
v Kazanlaku sa nieslo
v znamení ruží

➤ Ako sme oslávili
24. mája na Slovensku

➤ Bratislava oslávila deň
Christa Boteva a hrdinov
padlých za slobodu

СВЕТОВНАТА СРЕЩА НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ В КАЗАНЛЪК СЕ ПРОВЕДЕ ПОД ЗНАКА НА РОЗАТА

Българската телеграфна агенция (БТА) организира за пореден път 18-ата Световна среща на българските медии. Основната тема на тазгодишната среща беше „Медии и свобода“. Тя се проведе между 1 и 4 юни 2023 г. в Казанлък, град, който по това време честваше 120 години от Празника на розата. Царицата на цветята изнесе цялата съпътстваща програма на срещата. Участниците бяха журналисти от 33 страни от цял свят, включително представители на 40 български медии от 16 държави. Словакия беше представена от нашето списание „Сънародник“ и редакцията на националната телевизия RTVS.

„Много сме благодарни за поканата на БТА, за възможността да участваме в международната среща на българските медии. Това е чудесна възможност да обменим опит с колеги, да се вдъхновим и да създадем полезни контакти за нашата работа в името на българската общност. За нас е чест да бъдем за втори път на подобно събитие и все повече хора да научават за съществуването ни. Имаха възможността да разлистят нашето списание и да разберат, че имаме качествена българска медия и в Словакия“, каза след срещата Деница Секуличка, главен редактор на сп. „Сънародник“ и председател на Българския културен съюз в Братислава.

Тази година срещата беше отразена от репортери от 12 чуждестранни агенции, сътрудничещи на БТА. В рамките на форума БТА подписа споразумение за сътрудничество и обмен на информация с ръководителите на обществено-информационното и за високото качество и широк набор от новини, които БТА предоставя безплатно на своите читатели не само на български, но и на английски език. Сред официалните гости на събитието бяха президентът Румен Радев, вицепрезидентът Илияна Йотова, министърът на външните работи Иван Кондов, министърът на образованието и науката Сашо Пенев и кметът на Казанлък Галина Стоянова. Легендарният, вече 96-годишен, поет, писател и

SVETOVÉ STRETNUTIE BULHARSKÝCH MÉDIÍ V KAZANLAKU SA NIĚSLO V ZNAMENÍ RUŽÍ

Bulharská telegrafická agentúra (BTA) tento rok zorganizovala už 18. Svetové stretnutie bulharských médií. Hlavnou témou tohtoročného stretnutia boli Média a sloboda. Konalo sa medzi 1. a 4. júnom 2023 v Kazanlaku, v meste, ktoré oslavovalo práve vtedy 120. výročie Slávnosti ruží. Téma kráľovnej kvetov sa niesla celým sprievodným programom stretnutia.

Účastníkmi boli novinári z 33 krajín sveta, vrátane zástupcov 40 bulharských médií zo 16 krajín. Slovensko bolo zastúpené našim časopisom Krajana a Redakciou národnostného vysielania RTVS. „Sme veľmi vďačné za pozvanie Bulharskej tlačovej agentúry a príležitosť zúčastniť sa medzinárodného stretnutia bulharských médií. Je to obrovská príležitosť vymeniť si skúsenosti s kolegami, inšpirovať sa a nadviazať užitočné kontakty pre našu prácu v prospech bulharskej komunity. Je nám ctou, že sme už po druhýkrát na takomto podujatí a stále viac ľudí sa dozvedá o našej existencii. Mali možnosť si náš časopis prelistovať a zistiť, že aj my na Slovensku máme kvalitné bulharské médium,“ uviedla po stretnutí Denica Sekulička, šéfredaktorka

časopisu Krajana a predsedníčka Bulharského kultúrneho zväzu v Bratislave.

Tohtoročné stretnutie spravodajsky pokrývali reportéri z 12 zahraničných tlačových agentúr spolupracujúcich s BTA. V rámci fóra BTA podpísala zmluvu o spolupráci a výmene správ so šéfmi ďalších šiestich. Aj to svedčí o špičkovej kvalite a širokom rozsahu spravodajstva, ktoré BTA bezplatne poskytuje svojim čitateľom nielen v bulharskom, ale aj anglickom jazyku.

Medzi oficiálnymi hosťami podujatia bol bulharský prezident Rumen Radev, viceprezidentka Iliana Yotova, minister zahraničných vecí Ivan Kondov, minister školstva a vedy Sašo Penov a starostka Kazanlaku Galina Stoyanova. K vzácnym hosťom stretnutia patrili aj legendárny, dnes už 96-ročný básnik, spisovateľ a prekladateľ Nayden Valchev. Okrem iného je autorom populárnej piesne „Jedna bulharská ruža“. „Ďakujem Doline ruží, ktorá ma pred 60-mi rokmi tak nadchla, že som napísal

преводач Найден Вълчев бе сред специалните гости на срещата. Освен всичко друго той е автор на популярната песен „Една българска роза“.

„Благодаря на Розовата долина, която преди 60 години така ме зарадва да напиша няколко думички, които композиторите и изпълнителите превърнаха в крилата песен, която се запя по читалища, училища, от деца, от професионални състави. През 2000 г. беше удостоена с песента на столетието. Повече за нея не може да се иска“, каза Найден Вълчев.

В рамките на Световната среща на българските медии в Казанлък бяха обсъдени три панела по темите: „Свободата на журналистите“, „Свободата на избор на аудиторията“ и „Празници в медиите“.

pár slovíčok, ktoré skladatelia a interpreti premenili na okrídlenú pieseň, ktorú spievali v kultúrnych domoch i na školách, deti aj profesionálne súbory. V roku 2000 bola ocenená ako pieseň storočia. Čo viac možno chcieť?“ povedal pred účastníkmi stretnutia N. Valchev.

V rámci Svetového stretnutia bulharských médií v Kazanlaku sa diskutovalo v troch paneloch s témami: „Sloboda novinárov“, „Sloboda voľby publika“ a „Sviatky v médiách“.

Účastníčkou panelu, ktorý sa venoval slobodnému výberu informácií bola aj Teodora Peeva, šéfredaktorka novín „Sega“ a predsedníčka Zväzu vydavateľov v Bulharsku. Segabg.com je jediné bulharské médium nominované na Európsku tlačovú cenu. Teodora Peeva nám v rozhovore priblížila svoj pohľad na súčasnú

В панела, посветен на свободния избор на информация, участва и Теодора Пеева, главен редактор на в. „Sega“ и председател на Съюза на издателите в България. Segabg.com е единствената българска медия, номинирана за European Press Award. В интервюто Теодора Пеева ни даде своя поглед върху настоящата ситуация в медийното пространство: „Проблемите, които имаме в медиите от Централна и Източна Европа, тоест от бившите социалистически страни, не са същите като тези в Западна Европа. Там те имат компания, която е свикнала с независимата преса. И изисква медиите да бъдат свободни. Няма да допусне

situáciu v mediálnom priestore: „Problémy, ktoré máme v médiách strednej a východnej Európy, teda v bývalých socialistických krajinách, nie sú rovnaké ako v západnej Európe. Tam majú spoločnosť, ktorá si zvykla na nezávislú tlač. A vyžaduje, aby médiá boli slobodné. Nedovolí, aby dezinformácie prevládli vo verejnom priestore,“ uviedla Teodora Peeva. „V Bulharsku, žiaľ, ostalo veľmi málo médií, o ktorých možno vyhlásiť, že sú objektívne. Medzi nimi by som mohla spomenúť noviny, ktorých som šéfredaktorkou, teda segabg.com a rovnako kolegov z dnevnik.bg, capital.bg, clubz.bg, mediapool.bg. Toto sú médiá, z ktorých získate nielen objektívne informácie o dianí v Bulharsku, ale

дезинформацията да преобладава в публичното пространство“, каза Теодора Пеева. „За съжаление, в България останаха много малко медии, които могат да бъдат обявени за обективни. Сред тях мога да спомена тези, на които съм главен редактор, а именно segabg.com, както и колегите от dnevnik.bg, capital.bg, clubz.bg, mediapool.bg. Това са медиите, от които можете да получите не само обективна информация за случващото се в България, но и контекста, какво означава дадено събитие и как да го разбирате. Това е най-добрият начин да отделите обективната информация от дезинформацията. За съжаление, в България имаме дезинформация на държавно ниво, което е един от големите ни проблеми“, добави тя.

Участниците в Срещата имаха възможността да се свържат онлайн и с известния български разследващ журналист Христо Грозев. Той е изпълнителен директор на разследващата група Bellingcat и е допринесъл значително за разследването на няколко важни случая, като свалянето на малайзийския самолет над Украйна или отравянето на Сергей Скрипал и лидера на руската опозиция Алексей Навални. Тази година Христо Грозев и екипът на документалния филм „Навални“

aj контекст, čo konkrétna udalosť znamená a ako ju chápať. Je to najlepší spôsob ako oddeliť objektívne informácie od dezinformácií. Žiaľ, v Bulharsku máme dezinformácie na štátnej úrovni. Čo je jeden z našich veľkých problémov,“ dodala.

Účastníci stretnutia sa mohli online spojiť aj s významným bulharským investigatívnym novinárom Christom Grozevom. Je výkonným riaditeľom investigatívnej skupiny Bellingcat a významne prispel k vyšetrovaniu viacerých dôležitých prípadov, akými bolo zostrelenie malajzijského dopravného lietadla

nad Ukrajinou či otrava Sergeja Skripala a vodcu ruskej opozície Alexeja Navaľného. Christo Grozev získal tento rok spolu s tímom dokumentu „Navalny“ Oskara za najlepší dokumentárny film. Opýtali sme sa ho, či podľa neho hrozí zahraničné ovplyvňovanie slovenských septembrových volieb. Požiadali sme aj o názor na politickú situáciu v strednej Európe. „Spolupracujem so skvelými slovenskými investigatívnymi novinármi. Slovenské bezpečnostné i spravodajské služby pracujú veľmi dobre. Rovnako dobre spolupracujú s novinármi, poskytujú im v podstate včasné informácie, ktoré môžu byť zverejnené. Takže aspoň z inštitucionálneho pohľadu je Slovensko na dobrej úrovni. Z môjho pohľadu je všetko, čo sa deje v tomto priestore, spojené s vojnou na Ukrajine a s východiskami z nej. Mnohé z procesov v strednej Európe, vrátane Maďarska, sú založené na koncepte víťazstva Putina a jeho autoritárskeho režimu. Keď táto koncepcia zlyhá, ak zlyhá, problémy sa vyriešia samé. Pretože nikto nebude chcieť byť na strane porazeného a byť oceňovaný skorumpovaným

спечелиха „Оскар“ за най-добър документален филм. Попитахме го дали според него има заплаха от чуждо влияние върху изборите в Словакия през септември. Поискахме и мнение за политическата ситуация в Централна Европа. „Работя със страхотни словашки разследващи журналисти. Словашките служби за сигурност и разузнаване работят много добре. Те също работят добре с журналисти, като основно им предоставят навременна информация, която може да бъде публикувана. Така че поне от институционална гледна точка Словакия е на добро ниво. От моя гледна точка всичко, което се случва в това пространство, е свързано с войната в Украйна и с изхода от нея. Много от процесите в Централна Европа, включително и в Унгария, се основават на концепцията за победата на Путин и неговия авторитарен режим. Когато тази концепция се провали, ако се провали, проблемите ще се решат от само себе си. Защото никой няма да иска да бъде на губещата страна и да бъде награден от един корумпиран режим, загубил войната“, каза Христо Грозев.

Според генералния директор на Българската телеграфна агенция (БТА) Кирил Вълчев медията носи огромна отговорност да позволи на публиката да избира между истината и лъжата, между правилното и грешното. „Когато представяме фактите, ние също трябва да помогнем на нашите читатели, зрители и слушатели да направят избор въз основа на истината. За да им бъде полезно за живота и да спаси душата им“, каза още Кирил Вълчев. „Нека си признаем, няма да спечелим интернет и социалните мрежи. Има държави, в които се опитват да направят това, отрязват ги, забраняват ги, спират ги. Но ние сме свободни общности. Единственият ни отговор на невярна информация е повече вярна информация. Лъжите в социалните медии са напълно безплатни. Нашият, български отговор на това е чрез БТА. Предоставяме безплатна проверена информация, която може свободно да бъде препубликувана от всички медии по света, разбира се, включително и български медии. Различни съобщения могат да се разпространяват, комбинират, търсят анализи, коментари. Това е огромна помощ“, каза директорът на БТА.

„Следващата среща ще бъде в Одеса, в Украйна. Ще се опитаме да я проведем отново през юни. Тогава се отбелязва годишнината от намирането на съкровището на хан Кубрат. В Украйна има и паметник, който нашите българи са направили там. До нови срещи следващата година във вече, надявам се, мирна Украйна“, каза генералният директор на Българска телеграфна агенция (БТА) Кирил Вълчев по време на закриването на 18-ата Световна среща на българските медии, проведена в Казанлък.

Автор: **Виерка Хорнякова**

režimom, ktorý prehrál vojnu,” uviedol Christo Grozev.

Podľa generálneho riaditeľa Bulharskej tlačovej agentúry BTA Kirila Valčeva médiá nesú obrovskú zodpovednosť za to, aby umožňovali publiku vybrať si medzi pravdou a lžou, medzi správnym a nesprávnym. „Keď predložíme fakty, mali by sme našim čitateľom, divákom a poslucháčom pomôcť aj urobiť výber na základe pravdy. Aby bol užitočný pre ich život a záchranou pre dušu,“ povedal Kiril Valčev. „Priznajme si, nad internetom a sociálnymi sieťami nevyhráme. Sú krajiny, kde sa o to snažia, odstrihávajú ich, zakazujú, dávajú im stopku. Ale my sme slobodné spoločenstvá. Našou jedinou odpoveďou na nepravdivé informácie je viac pravdivých informácií. Lži na sociálnych sieťach sú úplne bezplatné. Naša, bulharská odpoveď na to, je prostredníctvom BTA. Poskytujeme bezplatné overené informácie, ktoré môžu všetky médiá po svete, samozrejme vrátane bulharských, voľne ďalej publikovať. Rôzne správy môžu šíriť, kombinovať, hľadať analýzy, komentáre. Je to obrovská pomoc,“ konštatoval šéf BTA.

Najbližšie stretnutie by sa podľa jeho slov malo uskutočniť v Odese na Ukrajine. „Pokúsime sa zorganizovať ho opäť v júni. Vtedy si pripomenieme aj výročie nájdenie pokladu chána Kubrata. Na Ukrajine sa nachádza pamätník, ktorý postavili tam žijúci Bulhari. Uvidíme sa o rok, dúfam, už v mierovej Ukrajine,“ povedal na záver 18. Svetového stretnutia bulharských médií v Kazanlaku Kiril Valčev.

Autor: **Vierka Horniaková**

ЕЛЕКТРОНЕН ФОЛКЛОР С TRIGAIDA

На 18 май Българският културен институт представи електронен концерт с модерно звучене на ансамбъл TRIGAIDA в „Зичи палас“. Директорът на БКИ г-жа Ваня Радева представи музикантите пред многобройната публика и припомни, че събитието е част от българското честване в Словакия на националния празник на св. св. Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност. Концертът е в съответствие с концепцията за предоставяне на възможности за изява на млади български творци, осъществявана от Института. „Те не идват на празно място – след концертите на Теодосий Спасов, „Орантица“, „Мистерия на българските гласове“, „Трио Българка“, „Ангелите“ и др. словашката публика с нетърпение очаква всеки концерт на български представители на жанра World Music“, заяви г-жа Радева.

Триото се смята за последния феномен на родната фолктроника, покорила Европа. Групата предлага уникален бленд от български фолклор, щедро поръсен с електронна музика, съвременен джаз, уърлд и неокласическа музика. Техни гости са били такива известни имена като Теодосий Спасов, Димитър Бодуров, Акиро Ушида, Бурак Малкок, Максим Анохин и др., които внасят още по-богати и вълнуващи нюанси в музикалното им звучене. Трио TRIGAIDA се ражда по време на пандемията. Името се изписва на латиница, за да може музиката му да надскочи границите на България. В него участват Иван Шопов – електронна музика и продуцент; Георги Маринов-Хорхе – рог, диджериду и гайда; Ася Пинчева – фолк вокал.

Иван Шопов е музикант, продуцент, композитор, художник, преподавател, естет и новатор. Различните му музикални проекти обхващат жанрове като D&B, IDM, ambient, джаз, техно, рок и класическа музика. Сред

ELEKTRONICKÝ FOLKLÓR SKUPINY TRIGAIDA

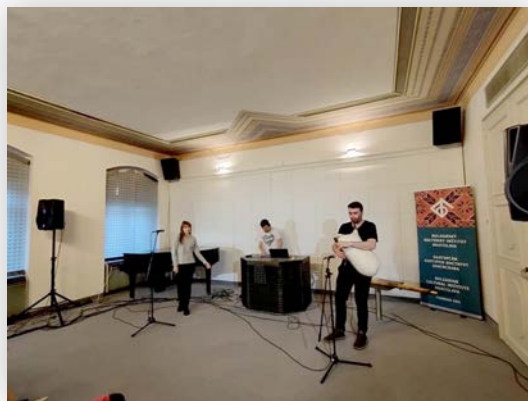
Bulharský kultúrny inštitút uviedol 18. mája v Zichyho paláci elektronický koncert s moderným zvukom súboru TRIGAIDA. Početnému publiku predstavila hudobníkov riaditeľka BKI pani Vanya Radeva a pripomenula, že podujatie je súčasťou bulharských osláv štátneho sviatku svätých apoštolov Cyrila a Metoda, bulharskej abecedy, osvety, kultúry a slovanskej písomnosti na Slovensku. Podujatie je súčasťou konceptu poskytovania príležitostí

prezentácie mladých bulharských umelcov, ktorý realizuje Bulharský Kultúrny Inštitút v Bratislave.

„Neprichádzajú naprázdno – po koncertoch Teodosija Spasova, projektoch - Oratnica, Mystérium bulharských hlasov, Trio Bulharka, Anjeli a ďalších, slovenské publikum netrpezlivo očakáva každý koncert bulharských predstaviteľov tzv. žánru World Music,“ povedala pani Radeva. Trio je považované za najnovší fenomén bulharskej folktроники, ktorá dobyla Európu. Skupina ponúkla jedinečnú zmes bulharského folklóru, pestro obohatenú elektronickou hudbou, súčasným džezom, svetovou a neoklasicistickou hudbou. Trio TRIGAIDA sa zrodilo počas pandémie. Názov sa píše v latinke, aby jeho hudba presiahla

hranice Bulharska. Účinkuje v ňom Ivan Šopov – elektronická hudba a produkcia, Georgi Marinov - Chorche - roh, didžeridu a gajdy, Asja Pinčeva – ľudová speváčka. Ivan Šopov je hudobník, producent, skladateľ, maliar, pedagóg, estét a inovátor. Jeho rôzne hudobné projekty zahŕňajú žánre ako D&B, IDM, ambient, džez, techno, rock a vážnu hudbu. Medzi najobľúbenejšie

albumy z jeho tvorby patria Kanatica spolu s Avigeiou, InFusion spolu s Theodosijom Spasovom a albumy Kuker a Orenda v projekte Balkansky. Okrem Európy vystupoval v USA, Južnej Amerike, Rusku, Ázii, Austrálii a na Novom Zélande. Georgi Marinov - Chorche je uznávaný hráč na gajdy a didžeridu v zostavách Oratnica, Bubny a gajdy a The Groovin' Pipers. Najpopulárnejšie albumy s jeho

най-популярните му албуми са „Канатица“ заедно с „Авигея“, InFusion заедно с Теодосий Спасов и албумите „Кукер“ и „Оренда“ с проекта Balkansky. Освен в Европа е свирил в САЩ, Южна Америка, Русия, Азия, Австралия и Нова Зеландия. Георги Маринов-Хорхе е разпознаваем изпълнител на гайда и диджериду в „Оратница“, „Тъпани и гайди“ и The Groovin' Pipers. Най-популярните албуми с негово участие са Folktron и Alter Ethno. Завършил е графика в Националната художествена академия. Първата му самостоятелна изложба е озаглавена „Земя“. През 2020 г. представя изложбата „Ритъм“ заедно с колегата си Иван Шопов. През 2015 г. Иван Шопов и „Авигея“ печелят голямата награда на Мини Арт Фест 5 „Златна мравка“. Ася Пинчева завършва гимназия в Националното училище за фолклорни изкуства – Широка лъка“, а след това учи в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в гр. Пловдив. Участва в конкурси в страната и в чужбина и е част от музикални проекти като „Космически гласове от България“, „Оратница“, „Мерудия“ и The Groovin' Pipers.

Братиславската публиката бурно аплодира изпълненията, а изпаднали в екстаз деца танцуваха под звуците на уникалната българска музика, дошла сякаш от Космоса.

Автор: **БКИ**

ТЪРЖЕСТВЕНО ОТБЕЛЯЗВАНЕ НА ДЕНЯ НА СВЕТИТЕ БРАТА КИРИЛ И МЕТОДИЙ, НА БЪЛГАРСКАТА АЗБУКА, ПРОСВЕТА И КУЛТУРА И НА СЛАВЯНСКАТА КНИЖОВНОСТ В ГРАД БРАТИСЛАВА

Тази година за 24 май решихме да зарадваме най-малките, нашите деца, но също и всички, които обичат българското народно творчество, митове и обичаи. Събитието се проведе под патронажа на Васил Петков, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Словакия, който откри тържеството със слово, посветено на великото и непреходно дело на славянските първоучители – светите братя Кирил и Методий и техните ученици. Използва повода, за да изкаже своята искрена благодарност към дейността на г-жа Деница Секуличка, председател на Българския културен съюз в Братислава, която със своята всеотдайност, инициативност и активна работа допринася за понататъшното развитие, взаимно обогатяване и укрепване на културните връзки и контакти между

účastou sú Folktron a Alter Ethno. Vyštudoval grafiku na Národnej akadémii umení. Jeho prvá samostatná výstava mala názov Zem. V roku 2020 uviedol výstavu

Rytmus spolu s kolegom Ivanom Šopovom. V roku 2015 Ivan Šopov a Avigeia vyhrali hlavnú cenu na festivale Mini Art Fest 5 - Zlatý mravec. Asja Pinčeva vyštudovala strednú školu na Národnej škole ľudového umenia - Široka Laka, po ktorej pokračovala vo vzdelávaní na Akadémii hudby, tanca a vizuálnych umení v Plovdive. V priebehu rokov sa zúčastnila rôznych súťaží doma aj v zahraničí a bola súčasťou rôznych hudobných projektov, ako napr.: Kozmické hlasy z Bulharska, Oratnica, Merudia a The Groovin' Pipers. Bratislavské publikum búrlivo tleskalo uvedeným skladbám a nadšené deti tancovali za zvukov jedinečnej bulharskej hudby, ktorá akoby prichádzala z vesmíru.

Autor: **БКИ**

OSLAVA DŇA SVÄTÝCH BRATOV CYRILA A METODA, BULHARSKEJ ABECEDY, VZDELANIA A KULTÚRY A SLOVANSKÉHO PÍSMO V MESTE BRATISLAVA

Tento rok sme sa 24. mája rozhodli potešiť tých najmenších, naše deti, ale aj všetkých, ktorí majú radi bulharské ľudové umenie, mýty a zvyky. Podujatie sa konalo pod záštitou Vasiľa Petkova, mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky na Slovensku, ktorý slávnosť otvoril príhovorom venovaným veľkému a večnému

приятелските народи на България и Словакия. За тази нейна дейност той я награди с благодарствена грамота от името на Посолството на Република България в Словашката република. Той благодари специално и на директора, и на целия учителски състав на Българското средно училище „Христо Ботев“ в град Братислава, които със своята неуморна дейност и себеподаване защитават с

dielu prvých učiteľov, svätých bratov Cyrila a Metoda a ich študentov. Pri tejto príležitosti vyjadril úprimnú vďaku za činnosť pani Denici Sekuličke, predsedníčke Bulharského kultúrneho zväzu v Bratislave, ktorá svojou obetavosťou, iniciatívnosťou a aktívnou prácou prispieva k rozvoju, vzájomnému obohacovaniu a upevňovaniu kultúrnej väzby a kontaktov medzi priateľskými národmi Bulharska a Slovenska. Za túto jej

гордост и достойнство името на българския учител в Словакия и градят мостове на дружбата между приятелските народи на двете страни. За проявен висок професионализъм и успехи в работата през учебната 2022/23 г., по инициатива на директора на училището г-жа Добринна Банова, българският посланик връчи лично почетни благодарствени грамоти на четирима български учители.

Тържеството се проведе във външния двор на двореца „Зичи“ в старата част на град Братислава, който, макар и много уютен и подходящ за такова мероприятие, се оказа тесен за нашата публика и гости. След официалната част празникът започна с изпълнения на децата от БСУ „Христо Ботев“ и връчване на почетни грамоти на заслужили ученици. След това неповторимата Нина Николина заедно с прекрасните Георги-Маноел Димитров и Димитра Попова изпълниха за нас и нашите деца концерт-спектакъла „Кралю Поратльо“. Змейове, тенци, самодиви и юнаци са малка част от вълшебния и митичен свят на българския фолклор. Игри като „Бели пеперуди“, „Кралю Портальо“ са отдавна останали в едно време без смартустройство. Уникалното представление на нашите гости от

činnosť jej v mene Veľvyslanectva Bulharskej republiky v SR udelil ďakovný list. Osobitne poďakoval riaditeľke a celému učiteľskému zboru Bulharskej strednej školy „Hristo Botev“ v meste Bratislava, ktorí svojou neúnavnou prácou a obetavosťou s hrdosťou a dôstojnosťou hája meno bulharského učiteľa na Slovensku a budujú mosty priateľstva medzi priateľskými národmi oboch krajín. Za preukázanú vysokú profesionalitu a úspech v práci počas akademického roka 2022/23 z iniciatívy riaditeľky školy pani Dobriny Banovej bulharský veľvyslanec osobne odovzdal čestné listy štyrom bulharským učiteľom.

Oslava sa konala na vonkajšom nádvorí paláca „Zichy“ v starej časti mesta Bratislava, ktoré, hoci bolo veľmi útulné a vhodné na takéto podujatie, sa ukázalo byť pre naše publikum a hostí malé. Po oficiálnej časti sa oslava začala vystúpením detí z BSS „Hrista Boteva“ a odovzdaním čestných listov zaslúžilým deťom. Potom jedinečná Nina Nikolina spolu s úžasnými Georgi-Manoelom Dimitrovom a Dimitrou Popovou predviedli pre nás a naše deti koncertné predstavenie „Kralio Poratlio“ (Zlatá brána otvorená).

Draci, chápadlá, samodivy a hrdinovia sú malou súčasťou magického sveta bulharského folklóru. Hry

България беше във формата на приказка, умело вплела всичко това в песни, танци, куклен театър и игри с публиката. Със събитието целяхме именно това – да покажем и припомним на нашите деца, а и възрастни, колко богат е българският фолклор, как той се състои не само от народни песни и танци, но и от митове, легенди, предания, герои, приказки и поуки.

Автор: БКС

БРАТИСЛАВА ПОЧЕТЕ ДЕНЯ НА БОТЕВ И ГЕРОИТЕ, ПАДНАЛИ ЗА СВОБОДАТА

Посолството на Република България в Словашката република, Българското училище „Христо Ботев“, Българският културен институт, Българският културен съюз, Съюзът на антифашистите в Словакия и десетки сънародници и жители на словашката столица отбелязаха

тържествено 2 юни. Честването започна с поднасяне на венци пред Паметника на българските партизани на брега на река Дунав. В словото си Н. Пр. извънредният и пълномощен посланик на Р България г-н Васил Петков заяви, че 2 юни е паметен за нашата Родина ден, дата в историята, която олицетворява вечния стремеж към най-възвишеното благо – свободата. Подчерта също, че се гордее със саможертвата на българските герои, отдали живота си за свободата и положили костите си в братска Словакия по време на Словашкото национално въстание срещу нацистка Германия, а подвигът им се е превърнал в символ на солидарност и взаимопомощ. „Този монумент е ярък символ на великия подвиг на словашкия народ и едновременно с това доказателство за дружбата между нашите два братски народа. Използвам случая, в този паметен ден, за да изразя своята дълбока вяра и надежда, че в най-скоро време

ako „Biele motýle“, „Zlatá brána otvorená“ už dávno ostali v svojom čase bez smart zariadení. Jedinečné vystúpenie našich hostí z Bulharska bolo v podobe rozprávky, ktorá v sebe šikovne preplietla piesne, tance, bábkové divadlo a hry s publikom. Touto akciou sme sa zamerali presne na to – ukázať a pripomenúť našim deťom, ale aj dospelým, aký bohatý je bulharský folklór, ako ho tvoria nielen ľudové piesne a tance, ale aj mýty, legendy, zvyky, hrdinovia, rozprávky a poučenia.

Autor: BKZ

BRATISLAVA OSLÁVILA DEŇ CHRISTA BOTEVA A HRDINOV PADLÝCH ZA SLOBODU

Veľvyslanectvo Bulharskej republiky v Slovenskej republike, Bulharská škola Christa Boteva, Bulharský kultúrny inštitút, Bulharský kultúrny zväz, Ústredná rada Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a desiatky bulharských

krajanov a slovenských obyvateľov hlavného mesta oslavovali pamätný deň 2. jún. Slávnosť sa začala kladením vencov pred pomníkom bulharských partizánov na brehu Dunaja. Vo svojom prejave J.E. pán Vasil' Petkov - mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Bulharskej republiky v Slovenskej republike uviedol, že 2. jún je pre našu krajinu pamätným dňom. Dátumom v dejinách, ktorý zosobňuje večnú túžbu dosiahnuť najvyššie blaho – slobodu. Zdôraznil tiež, že je hrdý na sebaobetovanie bulharských hrdinov, ktorí počas Slovenského národného povstania proti nacistickému Nemecku položili životy za slobodu a zložili svoje kosti na bratskom Slovensku. Ich čin sa stal symbolom solidarity a vzájomnej pomoci. „Tento pamätník je jasným symbolom veľkého počínu slovenského ľudu a zároveň dôkazom priateľstva medzi našimi dvoma bratskými národmi. Túto príležitosť využívam na to, aby som v tento pamätný deň vyjadril svoju hlbokú vieru a nádej, že vojna na Ukrajine sa čoskoro skončí a

войната в Украйна ще приключи и ще се възцари мир, който да сложи край на безкрайните човешки мъки, страдания и човешки жертви", заяви посланик Петков.

Последва художествена програма, изнесена от възпитаници на Българското училище, които на този ден честват своя патронен празник.

Автор: БКИ

zavládne mier, ktorý ukončí nekonečnú ľudskú bolesť, utrpenie a ľudské obete" - povedal veľvyslanec Petkov. Nasledoval umelecký program žiakov Bulharskej školy, ktorí v tento deň oslavujú svojho patróna.

Autor: БКИ

ŽIDOVSKÉ OBYVATEĽSTVO NA BULHARSKÝCH ÚZEMIACH

ЕВРЕИТЕ ПО БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ

На 13 юни Българският културен институт, съвместно с Посолството на България в Словакия, откри изложба в Бароковия атриум на Университетската библиотека в Братислава, която ще продължи до 02.07.2023 г. Тя е озаглавена „Евреите по българските земи. Документални свидетелства за живота на еврейската общност от фондовете на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ в София“. Изложбата е част от Националната програма от тържества под патронажа на Президента на Република България г-н Румен Радев, посветени на 80-годишнината от спасяването на българските евреи от българската държава и общество през Втората световна война. Събитието в Братислава се проведе под патронажа на извънредния и пълномощен посланик на Република България в Словашката република Н. Пр. г-н Васил Петков. На него присъстваха посланици, дипломати, журналисти и общественици. „Кои

Дня 13.06. Bulharský kultúrny inštitút spolu s Veľvyslanectvom Bulharskej republiky na Slovensku otvoril v Barokovom átriu Univerzitnej knižnice v Bratislave výstavu, ktorá trvala do 2. 7. 2023. Názov výstavy je ŽIDOVSKÉ OBYVATEĽSTVO NA BULHARSKÝCH ÚZEMIACH - Dokumentárne svedectvo o živote židovskej komunity z archívov Národnej knižnice Sv. Cyrila a Metoda v Sofii. Výstava je súčasťou Národného programu osláv pod záštitou prezidenta Bulharskej republiky pána Rumena Radeva, venovaných 80. výročiu záchrany bulharských Židov zo strany Bulharského štátu a bulharskej verejnosti počas Druhej svetovej vojny. Podujatie v Bratislave sa konalo pod záštitou mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky v Slovenskej republike J.E. pána Vasilu Petkova. Zúčastnili sa na ňom veľvyslanci, diplomati, novinári a osobnosti verejného života. „Kto boli záchrancovia? Čo umožnilo tento veľký humanitárny čin? A prečo sa to stalo v Bulharsku? Som rád, že sa s vami môžem podeliť o to, že Bulharská pravoslávna cirkev bola dva razy nominovaná na Nobelovu

бяха спасителите? Какво направи възможен този голям хуманен акт? И защо се случи в България? Щастлив съм да ви споделя, че Българската православна църква е номинирана два пъти за Нобелова награда за мир. Аз съм дълбоко убеден, че това, което се случи по време на Втората световна война, никога не трябва да се повтаря. Днес всички демократични страни по света сме сплотени, за да не се повторят кошмарите на историята", заяви в речта си посланик Петков. Директорът на Българския културен институт г-жа Ваня Радева акцентира върху ролята на депутатите от 25-ото Народно събрание, на заместник-председателя му Димитър Пешев, на Българската православна църква и на Светия синод, както и на Лекарския

cenu za mier. Som hlboko presvedčený, že to, čo sa stalo počas druhej svetovej vojny, sa už nikdy nesmie zopakovať. Dnes sú všetky demokratické krajiny sveta zjednotené, aby sa historické nočné mory neopakovali!" uviedol vo svojom prejave veľvyslanec Petkov. Riaditeľka Bulharského kultúrneho inštitútu, pani Vanya Radeva, zdôraznila úlohu poslancov 25. Národného zhromaždenia, jeho podpredsedu Dimitara Peševa, Bulharskej pravoslávnej cirkvi a Svätej synody, ako aj lekárskej komory, komory bulharských advokátov, umelcov, spisovateľov a iných verejných organizácií v záchrane Židov. „Bulharsko malo odvahu povedať „nie“ deportácii a „áno“ ľudskej dôstojnosti! „Áno“ vysokým morálnym hodnotám, „áno“ spolupatričnosti a láske!“. Výstava pozostáva z 22 panelov s popismi v bulharčine a angličtine. Bulharský kultúrny inštitút preložil texty aj do slovenčiny. Expozícia obsahuje rukopisy, staré tlačené a vzácne knihy, fotografie a dokumenty v bulharskom, hebrejskom a osmansko-tureckom jazyku, ktoré odrážajú bohatstvo pramenného materiálu, súvisiaceho s históriou Židov na bulharských územiach. Udalosti v Bulharsku v období rokov 1940-1943 sú prerozprávané prostredníctvom dokumentárnych prameňov a spomienok súčasných. Osobitné miesto je venované listinným dôkazom, a to aj z nemeckých archívov, ktoré odhaľujú postoj cára Borisa III. k židovskej otázke. Je zameraná aj na pravdu o právnom postavení 11 000 Židov z Vardarského Macedónska a Odrinska, ktorí neboli občanmi Bulharského kráľovstva, ale Juhoslávie

съюз, на съюзите на българските юристи, художници, писатели и на други обществени организации за спасяването на евреите. „България имаше смелостта да каже „не“ на депортацията и „да“ на човешкото достойнство!“

Автор: БКИ

УЧАСТИЕ НА БЪЛГАРИЯ В ДЕНЯ НА ОТВОРЕНИТЕ ВРАТИ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И ЕВРОПЕЙСКИТЕ ВЪПРОСИ НА СЛОВАШКАТА РЕПУБЛИКА

На 17 юни 2023 г. Министерството на външните работи и европейските въпроси на Словашката република организира Ден на отворените врати за широката общественост. Многобройните посетители имаха възможност да се запознаят със структурата, дейността и естеството на работа на служителите в министерството, да посетят кабинетите и приемните, да научат повече за това как работят ЕС и НАТО, какво е постигнала ООН за 78 години от своето създаване, да си направят общи фотографии с ръководния състав на министерството. Тази година за първи път бяха поканени за участие и акредитираните в Братислава дипломатически представителства, 25 от които участваха със свои национални щандове и представиха своите страни.

Посолството на Република България в Братислава се включи активно в организацията и провеждането на инициативата, като специално откритият за целта български щанд се радваше на активен интерес от стотиците посетители, сред които и много млади хора. Те проявиха засилен интерес към възможностите, които страната ни предлага за отдих на българското Черноморие и в зимните ни курорти, към българската история, традиции, култура, националната ни кухня, както и към възможностите за изучаване на български език в Словакия. На българския щанд посетителите имаха възможност да получат актуална информация по интересующите ги въпроси от представители на

a ich deportácia prebiehala pod hlavňami jednotiek SS Tretej ríše. V tom čase tieto územia neboli zahrnuté do hraníc bulharského štátu a spoločnosť nemala možnosť reagovať, ako v prípade pokusu o deportáciu Židov zo starých bulharských území. V záverečnej časti výstavy sú predstavené pomníky a ocenenia židovských a svetových organizácií, ktoré udelili ako znak uznania bulharskému ľudu a jeho vládcovi cárovi Borisovi III. za prínos pri záchrane 50 000 bulharských Židov.

Autor: БКИ

ÚČASŤ BULHARSKA NA „DNI OTVORENÝCH DVERÍ“ NA MINISTERSTVE ZAHRAŇIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ SR

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR zorganizovalo dňa 17. júna 2023 „Deň otvorených dverí“ pre širokú verejnosť. Početní návštevníci mali možnosť zoznámiť sa so štruktúrou, činnosťou a charakterom práce zamestnancov ministerstva, navštíviť kancelárie a prijímacie miestnosti, dozvedieť sa viac o fungovaní EÚ a NATO, o tom, čo dosiahla OSN za 78 rokov od svojho vzniku, či urobiť si skupinové fotografie s vedením ministerstva. Tento rok boli prvýkrát pozvané aj zastupiteľské úrady akreditované v Bratislave, z ktorých 25 sa zúčastnilo so svojimi národnými stánkami a reprezentovali svoje krajiny. Veľvyslanectvo Bulharskej republiky v Bratislave sa aktívne podieľalo na organizácii a realizácii iniciatívy a bulharský stánok špeciálne otvorený na tento účel sa tešil aktívnemu záujmu stoviek návštevníkov, vrátane mnohých mladých ľudí. Prejavili zvýšený záujem o možnosti rekreácie, ktoré naša krajina ponúka ako na bulharskom pobreží Čierneho mora, tak aj v našich zimných strediskách, o bulharskú históriu, tradície, kultúru, našu národnú kuchyňu, ako aj o možnosti štúdia bulharského jazyka na Slovensku. V bulharskom stánku mali návštevníci možnosť získať aktuálne informácie o problematike, ktorá ich zaujíma, od zástupcov bulharskej školy „Hristo Botev“ v Bratislave, od lektorky ktorá vyučuje bulharský jazyk na „Univerzite Komenského“ v hlavnom meste Slovenska a z BKI. Pre

Българското училище „Христо Ботев“ в Братислава, от лектората за изучаване на български език в Университета „Коменски“ в словашката столица и от Българския културен институт. За най-малките посетители бяха приготвени свързани с България рисунки за оцветяване и символична викторина с въпроси от рода на: с кои държави граничи страната ни, каква е нашата писменост и кои са нейните създатели и др. Освен богат набор от информационни материали, обхващащи историческите ни забележителности, условията, които страната ни предлага за летен и зимен туризъм, култура, спорт, география и т.н., стотиците посетители получиха и различни дребни сувенири, в т.ч. мускали с розова вода, различни козметични изделия, изработени от екстракт на българска роза, рекламни магнити, писалки, шапки и др.

Българският щанд предизвика вниманието не само на посетителите, но и на министъра на външните работи и европейските въпроси Мирослав Влаховски, който изрази своето задоволство от факта, че все повече словашки граждани посещават България и прие с благодарност подаръка, връчен му лично от извънредния и пълномощен посланик на Република България в Словашката република Васил Петков. Събитието премина с голям успех и откри отлични възможности за реклама на страната ни в Братислава.

Източник: **Посолството на Република България в Братислава**

С УВАЖЕНИЕ КЪМ СЛОВАШКОТО СЛОВО ЧЕТВЪРТО ИЗДАНИЕ НА ЛИТЕРАТУРНИЯ КОНКУРС „ДОЛНОЗЕМСКО ЗЛАТНО ПЕРО“

През 2020 г. Съюзът на словаците от България организира уникален и напълно нов литературен конкурс, наречен „Долноземско златно перо“. Целта е да се представи творчеството на словаците от т.нар. Долна земя и е отворен за всички възрастови групи. Сборникът с наградените творби е достъпен и на уебсайта на Съюза (<http://www.ssb.sk/dolnozemske-zlate-pero/>). Основната идея е да се отдаде почит към словашкото слово в Долната земя. Конкурсът е предназначен за тези, които съхраняват словашката реч в Долната земя и творят на словашки език. Благодарение на подкрепата на учители от словашки начални и средни училища в Долната земя за 4 години установихме творческо сътрудничество с началните училища „Людovit Щур“ в Кисач, „Йозеф Марчок Драгутин“ в Хложани, „Ян Чаяк“ в Бачки Петровац, „15 октомври“ в

najmenších návštevníkov boli pripravené vyfarbovacie obrázky súvisiace s Bulharskom a symbolický kvíz s otázkami, s ktorými krajinami naša krajina susedí, aké je naše písmo a jeho tvorcovia atď. Okrem širokej škály informačných materiálov o našich historických pamiatkach, podmienkach, ktoré naša krajina ponúka pre letnú a zimnú turistiku, kultúre, športe, geografii a pod., si stovky návštevníkov odniesli aj rôzne drobné suveníry, napr. muskali s ružovou vodou, rôzne kozmetické produkty z extraktu z bulharskej ruže, reklamné magnetky, perá, klobúky atď. Bulharský stánok zaujal nielen návštevníkov, ale aj ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslava Vlahovského, ktorý vyjadril spokojnosť s tým, že Bulharsko navštevuje stále viac slovenských občanov a vďačne prijal dar odovzdaný osobne mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Bulharskej republiky v SR Vasilom Petkovom. Podujatie malo veľký úspech a otvorilo výborné možnosti pre reklamu našej krajiny v Bratislave.

Zdroj: **Veľvyslanectvo Bulharskej republiky v Bratislave**

IV. ROČNÍK LITERÁRNEJ SÚŤAŽE DOĽNOZEMSKÉ ZLATÉ PERO

V roku 2020 založil Spolok Slovákov z Bulharska unikátnu a celkom novú literárnu súťaž pod názvom Dolnozemske zlaté pero. Cieľom je prezentácia tvorby Slovákov na Dolnej zemi a je otvorená pre všetky vekové kategórie. Zborník víťazných prác je taktiež dostupný na stránke spolku (<http://www.ssb.sk/dolnozemske-zlate-pero/>). Hlavnou myšlienkou je vzdať úctu slovenskému slovu na Dolnej zemi. Súťaž je určená práve pre tých, ktorí uchovávali slovenské slovo na Dolnej zemi a tvoria v slovenčine. Vďaka podpore učiteliek slovenských základných a stredných škôl na Dolnej zemi sme za štyri roky nadviazali tvorivú spoluprácu so Základnou školou Ľudovíta Štúra v Kysáci, Jozefa Marčoka Dragutína v Hložanoch, Jána Čajaka v Báčskom Petrovci, 15. októbra v Pivnici, Maršala Tita v Padine, Janka Čmelíka v Starej Pazove, s Gymnázium Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci a Teoretickým lýceom Jozefa Gregora Tajovského v Nadlaku. Tento rok nám navyše prác prišlo zo Srbska - Báčsky Petrovec, Padina a Stará Pazova, zapojila sa však aj Kovačica, Pivnica a Hložany.

Poslaním literárnej súťaže Dolnozemske zlaté pero je podporiť literárnu tvorbu Slovákov žijúcich na Dolnej zemi s cieľom inšpirovať a prezentovať mladú generáciu v literárnej tvorbe v materinskom jazyku, s možnosťou rozvíjať svoj talent a prostredníctvom literárnych časopisov uverejniť svoju tvorbu na Slovensku. Snažíme sa poukázať na špecifickosť niektorých slov, ktoré sa objavujú aj v prácach žiakov s typickým dolnozemským

Zľava Jarmila Panteličová, Anna Simonovičová, Anna Malková, Zlatka Matláková, Katarína Arňášová, Miroslav Demák, Emília Tárnociová, Ivana Paulíniová a Janko Špringel'

Príhovor predsedu poroty Miroslava Demáka

Počas slávnostného odovzdávania cien

Пивница, „Маршал Тито“ в Падина, „Нанко Чмелек“ в Стара Пазова, с гимназията „Ян Колар“ в Бачки Петровац и Теоретичния лицей „Йозеф Грегор Тайовски“ в Надлак. Тази година получихме повече работи от Сърбия – Бачки Петровац, Падина и Стара Пазова, но Ковачица, Пивница и Хложани също се включиха.

Мисията на конкурса „Долноземско златно перо“ е да подпомогне литературното творчество на словаците, живеещи в Долната земя. Има за цел да вдъхнови и представи на младото поколение майчиния език в литературно творчество, да даде възможност да развива таланта си и да публикува своите произведения в литературни списания в Словакия. Опитваме се да разкрием спецификата на някои думи с типичен долноземски акцент от работите на ученици, които няма да откриете в друга литература. Литературното творчество, което достига до нас, е книжовно, не съдържа вулгарни изрази, които сега са толкова модерни и изкривяват езика. Въпреки големите усилия, не успяваме да насърчим автори словаци от Унгария и Румъния. Искрено вярваме, че литературният конкурс ще бъде успешен, че в него ще участват все

Na vyhodnotení v Bulharskom kultúrnom inštitúte

Predseda poroty Miroslav Demák s učiteľkou Jarmilou Panteličovou a ocenenými žiačkami Ivanou a Emíliou

нádychom, ktoré nenájdete v inej literatúre. Literárna tvorba, ktorá sa k nám dostáva, je kultúrna, neobsahuje vulgárne výrazy, ktoré sú teraz tak moderné a krivia literárne slovo. Napriek veľkému úsiliu nedarí sa nám povzbudiť autorov- Slovákov z Maďarska a Rumunska.

Úprimne veríme, že sa literárnej súťaži bude dariť, že sa do nej bude zapájať stále viac a viac autorov, a tak sa mladým talentom podarí dostať do sveta literatúry. Poukážu na svoju tvorbu v slovenskom jazyku, poukážu na Slovákov, ktorí stále zachovávajú slovenčinu na Dolnej zemi. Snažíme sa preto v čo najväčšej miere súťaž propagovať na Slovensku a zborníky z jednotlivých ročníkov sprístupňujeme na webstránke spolku. Vyhodnotenie súťaže robíme symbolicky 5. júla na Deň zahraničných Slovákov a zároveň sviatok Cyrila a Metoda.

IV. ročník medzinárodnej literárnej súťaže vo vlastnej tvorbe Dolnozemske zlaté pero bol venovaný významnému míľniku v dejinách Slovákov z Bulharska, 100. výročiu príchodu prvej učiteľky Márie Matějovskej do Bulharska, ktorá položila základy slovenského školstva. Slávnostné vyhodnotenie, vďaka podpore Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, sa konalo po prvýkrát v Bratislave, v priestoroch Bulharského kultúrneho inštitútu a vďaka knižným darom Matice slovenskej sme im mohli venovať aj kvalitnú literatúru.

Na vyhodnotení nás poctili svojou prítomnosťou vzácní hostia – Vladimír Skalský, predseda Svetového združenia Slovákov v zahraničí a riaditeľ Slovenského domu v Prahe; Jozef Schwarz z miestneho odboru MS; Anna Horvátová, podpredsedníčka MS v Srbsku; Michal Hronec, podpredseda Spolku Slovákov z Maďarska a Rudolf Hajduk, predseda Spolku Slovákov z Rumunska. Porotcami literárnej súťaže boli: ako predseda poroty Miroslav Demák a členovia Zlatka Matláková a Pavol Tomašovič. Slávnostnú ceremóniu

повече автори и така младите таланти ще успеят да навлязат в света на литературата и покажат своите творби на словашки език, както и да се обърне внимание на словаците, които все още пазят словашкия език в Долната земя. Ето защо ние се опитваме да популяризираме конкурса в Словакия възможно в най-голяма степен и публикуваме сборници от ежегодните му издания, достъпни на уебсайта на Съюза. Резултатите от конкурса се обявяват символично на 5 юли, в Деня на словаците в чужбина и празника на Кирил и Методий.

Четвъртото издание на международния литературен конкурс за лично творчество „Долноземско златно перо“ беше посветено на важно събитие от историята на словаците от България – 100-годишнината от пристигането на първата учителка Мария Матейовска в България, която поставя основите на словашкото образование. Благодарение на подкрепата на Бюрото за словаците, живеещи в чужбина, церемонията по награждаването се проведе за първи път в Братислава, в сградата на Българския културен институт, а благодарение на даренията от Матица словенска успяхме и ние да подарим подбрани издания. Награждаването уважиха с присъствието си специални гости – Владимир Скалки, председател на Световната асоциация на словаците в чужбина и директор на Словашкия дом в Прага, Йозеф Шварц от местния клон на Матица словенска, Анна Хорватова, зам.-председател на Матица словенска в Сърбия, Михал Хронец, зам.-председател на Съюза на словаците от Унгария, и Рудолф Хайдук, председател на Асоциацията на словаците от Румъния. Съставът на журито на литературния конкурс се състоеше от Мирослав Демак – председател, и Златка Матлакова и Павол Томашович – членове. Зузана Петрикова откри церемонията с изключително изпълнение на пиано, а Вьерка Шишолокова прочете произведенията на победителите.

Автор: **Катарина Конярикова**

ARTE CASTELL. СЛАВЯНСКИ ИМПРЕСИИ - ЖЕНА

На 15 юни Посолството на Р България в Словакия и Българският културен институт се включиха в международната изложба „Arte Castell. Славянски импресии – жена“. Тя бе открита в Галерията на западната тераса на Братиславския замък. Изложбата се провежда по повод честването на 30-ата годишнина от независимостта на Словашката република и представя творби на повече от двадесет славянски автори. Посетителите на изложбата, която отразява импресионистичната идея за жената, имаха възможността да се запознаят с творбите на

отворила феноменалноу hrou на klavír Zuzana Petříková а vítazné práce čítala Vierka Šišoláková.

Вýsledková listina

PRÓZA I. kategória - základné školy I. CENA Noema Grnčová – Škrečok v aute (Padina, Srbsko) II. CENA Emília Tárnociová – Cestovanie časom (Báčsky Petrovec, Srbsko) III. CENA Ivana Paulíniová – Zázračná krajina (Báčsky Petrovec, Srbsko) II. kategória - stredné školy I. CENA neudelená II. CENA Kristína Soviljová – Moje budúce povolanie (Hložany, Srbsko) III. CENA neudelená III. kategória – dospelí. I. CENA Alexandra Muhová – Filozofia života v kvapke dažďa (Báčsky Petrovec, Srbsko) II. CENA Katarína Arňasová – Robota, robota, na každý deň (Báčsky Petrovec, Srbsko) III. CENA Ján Špringel – Dobka (Kovačica, Srbsko) Špeciálna cena Anna Malková - Súbeh (Stará Pazova)

POÉZIA I. kategória - základné školy I. CENA neudelená II. CENA neudelená III. CENA neudelená II. kategória - stredné školy I. CENA neudelená II. CENA neudelená III. CENA neudelená III. kategória – dospelí I. CENA Patrícia Kmeťková – cintorín písmen (Pivnica, Srbsko) II. CENA Alexandra Muhová – Kridla (Báčsky Petrovec, Srbsko) III. CENA Ružena Kraticová- Nasadiť si masku (Padina, Srbsko) Anna Simonovičová - Človek od JA po JA (Stará Pazova, Srbsko)

Autor: **Katarína Koňariková**
predsedníčka Spolku Slovákov z Bulharska

ARTE CASTELL. SLOVANSKÉ IMPRESIE - ŽENA

Velvyslanectvo Bulharskej republiky na Slovensku a Bulharský kultúrny inštitút sa 15. júna zúčastnili medzinárodnej výstavy Arte Castell. Slovanské impresie – žena. Výstavu otvorili v galérii na Západnej terase Bratislavského hradu. Konala sa pri príležitosti osláv 30. výročia samostatnosti Slovenskej republiky a prezentuje diela viac ako dvadsiatich slovanských autorov. Návštevníci výstavy, ktorá zachytáva impresionistickú predstavu o žene, mali možnosť zoznámiť sa s dielami umelcov a sochárov zo Slovenska, Bulharska, Českej republiky, Srbska, Chorvátska, Poľska, Slovinska a Ukrajiny. Organizátormi výstavy sú Národná rada slovenskej republiky, Velvyslanectvo Bulharskej republiky, Velvyslanectvo Srbskej republiky, Ministerstvo kultúry Srbskej republiky, Bulharský kultúrny inštitút v Bratislave, Historické múzeum slovenského národného múzea, Bratislava a Občianske združenie Sme ženy. Koordinátorkou je slovenská poslankyňa PhDr. Jana Vaľová, predsedníčka Skupiny priateľstva s Bulharskom v NR SR, ktorá sa tiež zúčastnila so svojimi prácami. „Niekedy treba uniknúť z politickej reality. Maľovať som začala v rámci duševnej hygieny. Výstava sa zrodila

Извънредният и пълномощен посланик на Р България Н. Пр. г-н Васил Петков предостави специално за изложбата натюрморт „Цветя“, масло върху платно на известната художничка Елисавета Консулова-Вазова, рисувана през далечната 1920 г., която краси кабинета му. Тя е собственост на колекцията от произведения на български художници към Министерството на външните работи на Р България. Картината беше акцентът на изложбата и никой не я подмина, без да отбележи нейната висока художествена стойност. Други произведения от български художници

Autor: **BKI**

бяха пластични женски торсове на вече покойния скулптор Емил Венков, в които художникът въплъщава чувствената красота на женската голота. Впечатление правеха и модерните водни пейзажи на художничката Радостина Доганова, рисувани край река Дунав при Девин в Словакия, но със спомен за магическото движение на морската вода край Варна в България. Събитието протече на най-високо ниво, на него присъства председателят на словашкия парламент г-н Борис Колар, председатели на парламентарни групи, бивши и настоящи министри, депутати, посланици, дипломати, представители на артсредите, общественици и журналисти от всички медии.

Автор: **БКИ**

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ БЪЛГАРСКИ ЛИЧНОСТИ СТЕФАН ПЕЙЧЕВ

В Кошице няма много личности, които са публично известни в града и обичани благодарение на това, което правят с ръце и ум, наследени от предците. Сред тях еснародникът ни Стефан Пейчев (1952). Едър, мъжествен, с мустаци, незабравима личност с излъчване и добро широко българско сърце. От години той продава домашно произведени зеленчуци и плодове на централния пазар в Кошице. Освен качествени продукти винаги предлага усмивка, приятелски разговор, а при нужда – съвет и помощ. За посетителите той представя най-доброто, което традиционно се свързва с българите тук – трудолюбие, общителност и дружелюбие. Нищо чудно, че за мнозина той е просто г-н Българин.

Младост и брак с жена от Кошице

Стефан Пейчев е роден и израснал в село Димитровче, Свиленградско, близо до гръцко-турската граница. Той все още се връща там поне веднъж годишно. Къщата на родителите му все още стои там, част от семейството му и много познати. „Бяхме трима братя, но израснах осиновен от семейството на леля си. Все пак биологичните ми родители бяха наблизко, живеяха на около 50 метра от нас. У нас си бях и на двете места. Живеех и в двете домакинства и никога не можех да се оплача от липсата на любов. Да бъдеш обичан и подкрепян, е

ПРЕДСТАВУЈЕМЕ BULHARSKÉ OSOBNOSTI STEFAN PEJČEV

V Košiciach nie je veľa osobností, ktoré sú v meste verejne známe a obľúbené vďaka tomu, čo robia. Rukami a umom, zdedenom po predkoch. Patrí medzi nich náš krajan Stefan Pejčev (1952). Veľký mužný chlap s fúzami, neprehliadnuteľná osobnosť aj vďaka svojmu vyžarovaniu a láskavému, doširoka otvorenému bulharskému srdcu. Už roky predáva vlastnoručne vyprodukovanú zeleninu a ovocie na hlavnom košickom trhu. Okrem kvalitných produktov vždy ponúkne aj úsmev, priateľský rozhovor a keď treba aj radu a pomoc. Pre návštevníkov predstavuje to najlepšie, čo sa tu tradične spájalo s Bulharmi – pracovitosť, družnosť a priateľskosť. Nečudo, že pre mnohých je jednoducho Pán Bulhar.

Младост а свадба с Кошичанkou

Stefan Pejčev sa narodil a vyrastal v obci Dimitrovče, pri Svilengrade, pri grécko-tureckej hranici. Dodnes sa tam aspoň raz ročne vracia. Stále tam stojí dom po rodičoch, žije tam ešte časť rodiny a mnoho známych. „Boli sme traja bratia, ale vyrástol som ako adoptovaný rodinou svojej tety. Biologických rodičov som však mal stále na blízku, žili asi 50 metrov od nás. Bol som doma na oboch miestach. Žil som v jednej aj druhej domácnosti a nikdy som si nemohol sťažovať na nedostatok lásky. Byť milovaný a podporovaný je úžasný dar do života,“ poznamenal Stefan.

Vyučil sa za geodeta (markshaiderstvo) na baníckej priemyslovke v Chaskove a stal sa banským meračom. Po strednej škole prišli dva roky vojenčiny. Po návrate prišlo leto 1970 a osudové stretnutie. Pri mori v Arkutine bol záchranárom a tam stretol svoju lásku a budúcu manželku Evu z vtedajšieho Československa.

Zamilovali sa, písali si a po niekoľkoročnej známosti sa v roku 1975 v Bulharsku aj zosobášili. Ako dnes Stefan spomína, z Košíc prišla na ich svadbu len Evina mama a teta, ale z jeho strany tam bola celá rodina, všetci priatelia a známi: „Mali sme takú typickú, veľkú bulharskú svadbu s 350 hosťami.“ Po svadbe žili dva roky v Bulharsku u Stefanových rodičov a tam sa im narodil aj starší syn Martin. Rozhodli sa však skúsiť život v Československu. „Malo to byť na jeden rok. Z roka sa stali dva, tri, narodil sa nám druhý syn Ivan a už som tu ostal. Čoskoro to bude 50 rokov,“ dodal. Ako sám priznáva, najväčším problémom pre neho na začiatku bolo, že v Košiciach nikoho nepoznal: „V

прекрасен подарък в живота“, коментира Стефан. Учи за геодезист (маркшайдерство) в минната индустрия в Хасково и става маркшайдер. След гимназията отбива две години военна служба. След уволнението идва лятото на 1970 г. и съдбовната среща. Бил е спасител на морето в Аркутино и там среща своята любов и бъдеща съпруга – Ева от тогавашната Чехословакия. Двамата се влюбват, пишат си и след няколко години познанство се женят през 1975 г. в България. Както Стефан си спомня днес, само майката и лелята на Ева идват от Кошице на сватбата им, но от негова страна присъства цялото семейство, всичките му приятели и познати: „Имахме такава типична, голяма българска сватба с 350 гости“. След сватбата живеят заедно две години при родителите на Стефан.

В България се ражда и големият им син Мартин.

Bulharsku som bol obklopený priateľmi a známymi, kam som sa pohol. A tu zrazu nebolo nikoho. Bolo to pre mňa veľmi ťažké a trvalo mi, kým som si uvedomil, že predsa len existujú rozdiely v mentalite medzi Slovákmi a Bulharmi.“

Zamestnanie a cesta k záhradníčeniu

Veľká oceliarska fabrika v Košiciach ho nezlákala. Keď zistil, že tu existujú magnezitové závody, preukázal sa vzdelaním a zamestnal sa v bani Bankov. Takmer 20 rokov ťažil v podzemí magnezitovú rudu. Vzťah k pôde a zemi však nezaprel. Jeden z tunajších starých Bulharov mu ponúkol kus políčka, aby si mohol pestovať vlastnú zeleninu pre rodinu. „Tak sa stalo, že som sa v marci 1987 začal prvý krát starať o malú 7-árovú záhradku. Neskôr nám pridal ešte trochu pôdy, potom ešte trochu, až nakoniec mi prenechal celý

Те обаче решават да опитат живота в Чехословакия. „Трябваше да е за една година. Една година се превърна в две, три, роди се вторият ни син Иван и вече останах тук. Скоро стават 50 години“, добавя той. Както самият признава, най-големият проблем за него в началото е бил, че не е познавал никого в Кошице: „В България бях заобиколен от приятели и познати, където и да отида. И изведнъж тук нямаше никой. Беше ми много трудно и ми отне известно време, за да осъзная, че все пак има различия в менталитета между словаците и българите“.

Професия и път към градинарството

Голямата фабрика за стомана в Кошице не го привлича. Когато разбира, че тук има заводи за магнезий, започва работа в мина „Банков“ въз основа на образованието си. Добива под земята магнезиева руда почти 20 години. Не отрича връзката си с почвата и земята. Един от местните

поземок. A odvtedy som otrok – záhradník,“ smeje sa Stefan Pejčev. V tom čase totiž pracoval aj v bani a na trh chodil iba v sobotu a nedeľu. Až keď začiatkom deväťdesiatych rokov zatvorili magnezitové bane, rozhodol sa venovať iba záhrade.

„Trh v 80-tych rokoch však nemal takmer nič spoločné s dnešným. Medzi ľuďmi bol o tovar veľký záujem. Čerstvej zeleniny a ovocia bolo málo. Nie ako dnes, keď máš zeleninu a ovocie v každom obchode. Starí záhradníci prichádzali ráno okolo piatej a už o ôsmej mali všetko predané a išli domov. Ja dnes chodievam okolo šiestej, siedmej, ale som tam do poobedia a aj tak všetko nepredám,“ zaspomínal si Stefan Pejčev. V sortimente má podľa sezóny takmer všetko od redkvičiek, cibulky, paradajok, papriky, uhoriek, baklažánov, póru, mrkvy, kapusty, karfiolu až po čerstvú vňať petržlenu či mäty. Zeleninu nielen pestuje, ale aj je. Stravuje sa typicky bulharsky – množstvom zeleniny a šalátov, ale ako dodáva,

стари българи му предложил парче земя, за да отглежда собствени зеленчуци за семейството си. „Така се случи, че през март 1987 г. за първи път започнах да се грижа за малка градина от 700 м2. По-късно ни даде още малко земя, после още малко, докато накрая остави целия парцел на мен. И оттогава съм роб на градината“, смее се Стефан Пейчев. По това време той също работи в мината и ходи на пазар само в събота и неделя. Едва след затварянето на магнезиевите мини в началото на 90-те години той решава да се посвети само на градината. „Пазарът през 80-те години обаче нямаше почти нищо общо с днешния. Имаше голям интерес към стоката сред хората. Имаше малко пресни зеленчуци и плодове. Не като днес, когато във всеки магазин има зеленчуци и плодове. Старите градинари идваха около пет сутринта и в осем бяха продали всичко и се прибраха. Днес ходя към шест-седем, но съм там до следобед и пак няма да продам всичко“, спомня си Стефан Пейчев. В зависимост от сезона асортиментът включва почти

всичко – от репички, лук, домати, чушки, краставици, патладжани, праз лук, моркови, зеле, карфиол до пресни стръкчета магданоз или джоджен. Той не само отглежда зеленчуци, но и ги консумира. Храни се типично по български – много зеленчуци и салати, но казва че не трябва да липсват и кюфтета с киимион и градинска чубрица. „И разбира се, като всички българи обичам печена люта чушка и патладжан“, допълва той. Не иска да дава оценка на качеството на плодовете и зеленчуците от магазините, само напомним, че продава в малки количества и само това, което сам си отглежда. Всъщност той все още купува семена от България, защото там намира висококачествени сортове и богат асортимент. Когато понякога клиентите го питат откъде идват стоките, той се смее и казва, че идват от истинската земя. „За някои звучи странно, но аз просто потвърждавам, че не е от никаква хидропоника, а е продукт на истинска земя и ръце.“

И двамата му сина научават български език. Стефан иска и двамата му синове да знаят български, въпреки че живеят в Словакия: „Не беше трудно обаче да ги науча, защото всяко лято прекарвах по

nesmú chýbať fašírky (pečení kjufteta). „S rímskym kmínom (kimion) a saturejkou záhradnou (čubricou). A samozrejme, asi ako všetci Bulhari, milujem pečenú kápiu a baklažán,“ dodal.

Kvalitu ovocia a zeleniny z obchodov nechce hodnotiť, len pripomína, že on predáva v malom rozmere a len to, čo vlastnoručne vypestuje. Akurát semená stále kupuje v Bulharsku, lebo tam nájde kvalitné odrody a široký sortiment. Keď sa ho niekedy zákazníci pýtajú, odkiaľ tovar pochádza, smeje sa a hovorí, že zo skutočnej zeme. „Niekomu to znie čudne, ale ja len potvrdzujem, že to nie je zo žiadnej hydroponie, ale je to produkt skutočnej zeme a práce rúk.“

Obaja synovia sa naučili po bulharsky

Stefan chcel, aby obaja synovia vedeli po bulharsky, hoci žili na Slovensku: „Nebolo to však ťažké naučiť ich, pretože každé leto strávili dva mesiace u mojich rodičov. Keď boli malí, pre nich Bulharsko predstavovala práve moja rodná dedina. Keď sme sa k nej priblížili na dohľad, až vtedy zvolali: Už sme v Bulharsku! A to sme od hraníc prešli už vyše 300 kilometrov. Myslím, že tam prežili šťastné detstvo.“ Starší syn, podobne ako otec, sa stále rád vracia na miesta svojho detstva. Stále tam žijú ich príbuzní a známí a s hocikým si môžu sadnúť a porozprávať sa. A cítia, že toto miesto bude stále patriť do ich života.

Bulharský klub Košice

Náhoda zohrá v živote občas veľkú úlohu. „Keď som prišiel do Košíc, hneď na začiatku som si náhodne otvoril telefónny zoznam. Okamžite mi udrelo do očí meno Ivan Kibritov. Ivanovia boli obaja moji otcovia, kibrit je predsa bulharské slovo a tak som si povedal, že tomuto človeku musím zavolať. Ukázalo sa, že nielenže je Bulhar, ale aj predsedom košického bulharského združenia,“ priblížil Stefan Pejčev svoje začiatky práce s krajanmi. Neskôr sa stal podpredsedom a potom predsedom zväzu. „Pred pár rokmi sme vytvorili neziskovú organizáciu a tak je teraz zo mňa dokonca riaditeľ Bulharského klubu Košice,“ smeje sa. „Žiaľ, veci teraz nefungujú ako kedysi. Nemáme prostriedky, ľudí, kontakty v rámci Slovenska sa prerušili, každý je odkázaný sám na seba,“ smutne dodal.

Napriek tomu je mimoriadne hrdý na jedno z podujatí klubu, ktoré sa môže v Košiciach pochváliť takmer 100-ročnou tradíciou: „Naším najznámejším podujatím je Bulharský večierok (večerinka), ktorý organizujeme pri príležitosti Dňa oslobodenia Bulharska 3. marca. S prestávkami, ako napríklad pre covidovú pandémiu, sa tento rok konal už po 96. krát. Faktom je, že hoci vždy máme plnú sálu, je tam len pár Bulharov. Väčšinu tvoria naši priatelia rôznych národností. Ale som hrdý na to, že si spoločne pripomíname tento bulharský sviatok, naše tradície, zvyky, ukazujeme hosťom našu pohostinnosť a priateľsky sa spolu bavíme.“

два месеца при родителите ми. Когато бяха малки, за тях България беше моето родно село. Когато го виждахме в далечината, едва тогава възкликнаха: Вече сме в България! А вече сме изминали над 300 километра от границата. Мисля, че са имали щастливо детство там.“ По-големият син, подобно на баща си, все още обича да се връща към местата от детството си. Техни роднини и познати все още живеят там и могат да седнат и да си поговорят с всеки. И чувстват, че това място ще е винаги част от живота им.

Българският клуб Кошице

Шансът понякога играе голяма роля в живота. „Когато дойдох в Кошице, случайно отворих телефонния указател и в самото начало името Иван Кибритов веднага привлече вниманието ми. Ивановци са и двамата ми бащи, все пак кибрит е българска дума, затова реших, че трябва да се обадя на този човек. Оказа се, че той е не само българин, но и председател на българското дружество в Кошице“, обяснява началото си на работа със сънародници Стефан Пейчев. По-късно става заместник-председател, а след това и председател на съюза. „Преди няколко години създадохме организация с нестопанска цел, така че сега дори съм директор на Българския клуб Кошице“, смее се той. „За съжаление, нещата не вървят както преди. Нямаме средства, нямаме хора, контактите в Словакия са прекъснати, всички сме зависими от себе си“, добавя той тъжно. Въпреки това той е изключително горд с едно от събитията на Клуба, което в Кошице може да се похвали с почти 100-годишна традиция: „Най-известното ни събитие е българската вечеринка, което организираме по случай Деня на освобождението на България 3 март. С прекъсвания, като например заради ковид пандемията, тази година се проведе за 96-и път. Факт е, че въпреки че залата е винаги пълна, българите са малко. Повечето ни приятели са от различни националности. Но се гордея с това, че заедно почитаме този български празник, спомняме си за нашите традиции, обичаи, показваме гостоприемство на гостите и си прекарваме в приятелска атмосфера.

Българската личност на Кошице

Присъствието на българи в Кошице датира от времето на Австро-Унгария. Няколко поколения техни потомци живеят тук и до днес. Според Стефан Пейчев през втората половина на 20. век в Кошице са живели около 150 български семейства. Въпреки това старите българи, особено градинарите, постепенно измират. Децата и внуците им вече не се интересуват от клубния живот и не поддържат връзка. Няколко млади души дойдоха наскоро от България по работа, но много от тях ще бъдат разпознати само по имената им. Въпреки това Стефан не губи оптимизма си и е силна опора на

Булхарска osobnosť Košíc

Prítomnosť Bulharov v Košiciach sa datuje od čias Rakúsko-Uhorska. Do dnešných dní tu žije už niekoľko generácií ich potomkov. Podľa Stefana Pejčeva v druhej polovici 20. storočia žilo v Košiciach asi 150 bulharských rodín. Starí Bulhari, hlavne záhradníci, však postupne vymreli. Ich deti a vnúčatá sa už veľmi málo zaujímajú o klubový život a neudržujú živé kontakty. Niekoľko mladých tu prišlo nedávno z Bulharska za prácou, ale mnohých prezradí iba meno. Stefan napriek tomu nestráca optimizmus a je pevným bodom bulharskej komunity. Fakt, že ho v Košiciach mnohí poznajú a dokonca považujú za akéhosi maskotu trhu, považuje za niečo prirodzené: „Dlhé roky som takmer denne na verejnom mieste v centre mesta. Na trh chodí veľa ľudí, najrôznejších profesií. Kam sa pohnem, zdravím sa napravo naľavo. Takže to nie je nič neobvyklé. Je však

zaujímavé, že si zapamätám ľudí, ktorí sa mi pozdravia, prehodia so mnou slovíčko dve. A oni si ma zapamätajú tiež. Potom sa k sebe správame už ako známi, nielen ako predávajúci a kupujúci.“

Na Slovensko a na život v Košiciach si Stefan Pejčev zvykol. Hoci sa do Bulharska rád a pravidelne vracia, s istotou tvrdí, že toto mesto by už neopustil: „Nie žeby som nevidel problémy a všetko mi tu pripadalo ružové. Ale zažil som, čo je to prísť žiť na úplne nové miesto. Jazyk poznám, to je fajn, ale ľudí v inom meste nepoznám. Tu sa takmer na každom kroku stretnem so známym človekom. Stačí keď sa pozdravíme a usmejeme na seba. Hneď je deň krajší. Nič viac mi netreba.“

Autor: **Vierka Horniaková**

българската общност. Фактът, че много хора в Кошице го познават и дори го смятат за своеобразен талисман на пазара, е естествен: „От много години почти всеки ден съм на обществено място в центъра на града. Много хора с всякакви професии ходят на пазара. Където и да отида, казвам „Здравей!“ наляво и надясно. Така че не е необичайно. Интересното е обаче, че помня хора, които ме поздравяват, разменят с мене дума-две. И те ще ме запомнят. Тогава се държим един към друг като познати, а не само като продавачи и купувачи“. Стефан Пейчев е свикнал със Словакия и живота в Кошице. Въпреки че обича да се връща редовно в България, той казва с увереност, че повече не би напуснал този град: „Не че не виждам проблеми и всичко тук ми изглежда розово. Но изпитах какво е да дойдеш да живееш на напълно ново място. Знам езика, това е добре, но не познавам хора в друг град. Тук почти на всяка крачка срещам познат човек. Всичко, което трябва да направим, е да се поздравим и да се усмихнем един на друг. Денят веднага става по-добър. Не ми трябва нищо друго“.

Автор: **Виерка Хорнякова**

МАГИЯТА НА БЪЛГАРСКИЯ ФОЛКЛОР

Такава беше интригуващата тема на празничната вечер, подготвена от г-жа Людмила Терзиева и нейните ученици в БСУ „Христо Ботев“ – Братислава, по повод прекрасните празници Баба Марта и 8-ми март. Пред очарованите зрители – родители, учители и гости – децата от 1-ви и 5-ти клас представиха красива картина на българското народно творчество, събрана в органична цялост под водещата тема. Наистина, имаше нещо магично не само в българските ритми, песни и танци, а и в самия дух на вечерта. Усещаше се в радостната непринуденост на малките изпълнители, в добронамерения тон на водещата програмата г-жа Терзиева и в щастливите усмивки на родителите.

Но може би магичното въздействие на българските песни, танци, обреди и ритуали всъщност е самите тях, защото те са живата културна памет на нашия древен народ. В съвременния свят, доминиран от краен прагматизъм, от култ към позитивното рационално познание, автентичният български фолклор продължава да бъде пряка връзка с чистия извор на цялостното, неразчленено възприятие на света – присъщо на децата и на предисторическите общности. Онези хора са живели в тогавашния органичен свят, дочувайки ритъма и мелодията му, усещайки изначалната му красота, прекланяйки се пред неизмеримата му мощ. Те не са мерили неговия пулс, не са изчислявали кръвното му налягане, не са вземали

KÚZLO BULHARSKÉHO FOLKLÓRU

Taká bola pútavá téma slávnostného večera, ktorý pri príležitosti nádherných sviatkov Baba Marta a 8. marca pripravila pani Ľudmila Terzieva so svojimi žiakmi z BSŠ „Hrista Boteva“ v Bratislave. Pred očarenými divákmi – rodičmi, učiteľmi a hosťami – deti z 1. a 5. ročníka predviedli krásny obraz bulharského ľudového umenia, zozbieraný v organickom celku pod hlavnou témou. Naozaj bolo niečo magické nielen v bulharských rytmoch, piesňach a tancoch, ale aj v samotnom duchu večera. Bolo to cítiť v radostnej pohode malých účinkujúcich, v dobromyseľnom tóne moderátorky programu pani Terzievovej a v spokojných úsmevoch rodičov. Ale možno práve v nich je magický vplyv bulharských piesní, tancov, obradov a rituálov, pretože sú živou kultúrnou pamäťou nášho starovekého ľudu. V modernom svete, v ktorom dominuje extrémny pragmatizmus, kult pozitívneho racionálneho poznania, je autentický bulharský folklór aj naďalej priamym spojením s čistým zdrojom úplného, nerozdeleného vnímania sveta, ktoré je blízke deťom a pravekým komunitám. Tí ľudia žili vo vtedajšom organickom svete, cítili jeho rytmus a melódiu, cítili jeho prvotnú krásu, skláňali sa pred jeho nesmiernou silou. Nemerali mu tep, nemerali tlak, nebrali vzorky z tela. Jednoducho boli toho súčasťou,

проби от тялото му. Просто са били част от него, вписвали са крайния си живот във вечността по същия начин, както децата съвсем естествено и непринудено играят, пеят и се смеят.

Така естествено и непринудено танцуваха, пяха и играха децата, сякаш усетили в неравноделните размери, в характерното пеене, в могъщите звуци на гайдите нещо наистина магично и магнетично, древно и свещено. Този дух облада всички присъстващи, а за пълнотата на изживяването допринесе и умелият подбор на слово, звук и визия, както и прекрасното чувство за динамика на настроението, заложен в концептуалното представление, замислено от г-жа Терзиева и осъществено в тази незабравима вечер!

В този ред на мисли трябва да отдадем дължимото и на присъстващите, които не бяха обичайната публика, а се включиха в песните и особено в танците – което е доказателство за всичко, казано по-горе: фолклорът наистина е магия, въздействаща естетически и интуитивно, създаваща усещане за единение и празничност. Всички почувствахме това, а в края аплодисментите и благодарствените слова станаха импровизирана част от цялото представление.

Своето възхищение изказаха с прочувствени слова г-жа Габриела Примова, консул в посолството на Р България в Словашката република, и г-жа Добриня Банова, директор на училището.

Екип на телевизия RTVS засне цялото представление заедно с няколко интервюта, като по този начин класната стая на 1-ви клас се превърна в малка, но значима частица от България в центъра на Европа и в приятелска Словакия. Прекрасен пример как хората и народите в Европа наистина живеят в тъй желаното от тях единство на многообразието!

Автор: БСУ

vstúpili do svojho posledného života do večnosti tak, ako sa deti prirodzene a bez námahy hrajú, spievajú a smejú. Deti tak prirodzene a nenútene tancovali, spievali a hrali sa, akoby cítili v nerovnomerných veľkostiach, v charakteristickom speve, v mohutných zvukoch gájd niečo skutočne magické a magnetické, prastaré a posvätné. Tento duch opantal všetkých prítomných a zručný výber slov, zvuku a videnia, ako aj úžasný zmysel pre dynamiku nálady, vsadený do konceptuálneho predstavenia, vymysleného pani Terzievovou a realizovaného v tento nezabudnuteľný večer, prispeli k úplnosti zážitku! V tejto myšlienkovvej línii musíme patrične oceniť aj prítomných, ktorí neboli bežným publikom, ale zapojili sa do piesní a najmä tancov - čo je dôkazom všetkého, čo bolo povedané vyššie: folklór je skutočne mágia, pôsobiacia esteticky a intuitívne, vytvára pocit jednoty a oslavy. Všetci sme to cítili a na konci sa potlesk a slová vďaka stali improvizovanou súčasťou celého vystúpenia. Srdečný obdiv vyjadrili pani Gabriela Primová, konzulka Velvyslanectva Bulharskej republiky v SR a pani Dobrina Banova, riaditeľka školy. Tím z televízie RTVS nakrútil celé predstavenie spolu s niekoľkými rozhovormi, čím sa trieda 1. stupňa stala malou, ale významnou súčasťou Bulharska v strede Európy v priateľskom Slovensku. Nádherný príklad toho, ako ľudia a národy v Európe skutočne žijú v jednote rozmanitosti, po ktorej tak túžia!

Autor: BSŠ

Vydavateľ: **Bulharský kultúrny zväz**
Adresa: **Obchodná 21, 811 06 Bratislava**
Tel: **0948502558**
IČO: **42 133 050**
Facebook: **Bulhari a ich kamaráti na Slovensku**
Evidenčné číslo: **EV 4818/13**
Periodicita vydávania: **štvrtročník**

Dátum vydania: **10 / 2023**
Ročník vydávania: **50**
ISSN: **2585-805X**
Redaktor: **Denitza Sekoulitchka**
Korektor BG: **Miglena Mihaylova-Palanska**
Prekladateľ: **Stanislava Encheva**
Korektor SK: **Ludovít Halmo**

БЪЛГАРСКИ КАЛЕНДАРНИ ОБРЕДИ ЗАПАЗЕНИ И ДО ДНЕС

ПЕЙКУВАНЕ

Обичаят е характерен само за Тетевен и се изпълнява всяка вечер от Сирни Заговезни до Лазаровден. В дъното на тясна уличка се поставя голяма каменна плоча, която се украсява с венец от кукуряк или чимшир. Най-възрастната жена с дървен въглен рисува кръст на плочата. Играят се хора и ръченици, изпълнени от малки и големи със съпровод на автентични народни песни. Обичаят се прави с цел измолване на хубаво време след Лазаровден, за да могат хората да започнат да работят по градините си.

СУРВА

Ергенски маскараден обред, изпълняван на 13 и 14 януари в Пернишко. Основното действащо лице е многобройната група мъже с маски и звънци, придвижваща се със специфична ритмична стъпка. С обредното шествие маскираните мъже прогонват нечистите сили, които идват от света на мъртвите и могат да навредят на човек. Характерното тук е разиграването на ритуална сватба, а основните моменти са два: обхождането на селището, посещението на всяка къща поотделно и колективната игра на селския площад.

BULHARSKÉ KALENDÁRNE OBRADY, KTORÉ SA ZACHOVALI DODNES

PEJKUVANE

Zvyk je charakteristický iba pre Teteven a vykonáva sa každý večer od Sirni Zagovezni po Lazarovden. Veľká kamenná doska je umiestnená na spodku úzkej ulice a je ozdobená kukuričným vencom alebo niečím podobným. Najstaršia žena kreslí uhľikom kríž na kamennú dosku. Tancujú sa hora a račenica (druh folklórneho tanca). Zapájajú sa mladí aj starí za sprievodu ľudových piesní. Zvyk sa robí s cieľom vyprosiť pekné počasie po Lazarovom dni, aby ľudia mohli začať pracovať na záhrade.

SURVA

Mládenecká maškarná slávnosť sa koná 13. a 14. januára v Perniku. Hlavným protagonistom je veľká skupina mužov s maskami a zvončekmi, pohybujúcich sa špecifickou rytmickou chôdzou. Rituálnym sprievodom maskovaní naháňajú „nečisté sily“, ktoré pochádzajú zo sveta mŕtvych a môžu človeku ublížiť. Charakteristickým znakom tohto zvyku je imitácia rituálnej svadby s dvoma hlavnými momentmi: obchádzanie dediny, návšteva každého domu samostatne a spoločný tanec na dedinskom námestí.

